ПЕРЕДМОВА

Пейзаж не писати без мети, якщо він тільки гарний, – у ньому повинна бути історія душі. Він повинен бути звуком, що відповідає серцевим почуттям. Це важко виразити словом, це так схоже на музику!

К. Коровін

Живопис пейзажу, навчання пейзажному етюду – одне із суттєвих завдань підготовки художника-педагога. Творчий підхід до зображення пейзажу засновується на тих зорових образах і враженнях, які можна отримати під час роботи з натури. Адже тільки завдяки спілкуванню з природою може з'явитися натхнення, визріти задум пейзажних композицій. Відомий художник А. О. Пластов вважав, що «Робота над етюдами – це найвища школа».

Пленер (*фр. en plein air*) – у живопису термін, який означає передачу в картині всього багатства змін кольору, зумовлених дією сонячного світла й атмосфери. Пленерний живопис склався у результаті роботи художників на вільному повітрі, а не в майстерні.

Живопис на пленері одержав розвиток із середини XIX-го століття й докорінно вплинув на розвиток образотворчого мистецтва. Пейзаж стає самостійним жанром живописного мистецтва, здатним виразити філософські, естетичні та емоційні погляди і почуття художника. Пейзажний живопис збагачує знання художника про природні явища й форми, є його безпосереднім учителем, виховує жвавий інтерес до вивчення світу природи, допомагає знайти щирі цінності. Специфіка живопису на відкритому повітрі диктує застосування різних способів роботи, підвищує творчий рівень художника.

Пленер можна розглядати як самостійний вид образотворчого мистецтва. Багато художників надають перевагу в своїй творчості пленерному живопису порівняно з роботою в майстерні. Пленер

характеризується свіжістю виконання, передачею живих, швидких вражень з натури. Зразки кращих добутків пленерного живопису прикрашають усі колекції образотворчого мистецтва. Пленер – обов'язкова частина творчості кожного художника, а його функціональне значення визначається завданнями, які вирішує автор.

Практика на природі (пленер) – є продовженням навчального процесу з композиції, живопису, рисунку та входить складовою частиною в систему професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, які повинні органічно поєднувати широкий науковий кругозір зі справжнім професіоналізмом, високим рівнем фахової практичної підготовки.

Виконання навчальних етюдів на пленері (на відкритому повітрі) дещо відрізняється від роботи в приміщенні. Велика кількість світла, безліч різноманітних рефлексів, велика віддаленість об'єктів пейзажу від спостерігача, зміна освітленості залежно від стану погоди і пори року – усе це нові для недосвідченого живописця умови, які ускладнюють роботу з натури.

Основні достоїнства пейзажного етюду – передача певного стану освітленості природи, повітряного середовища і значного простору. Усього цього художник домагається за допомогою колірних відношень з урахуванням повітряної перспективи, а також передачею так званого загального тонового і колірного стану освітленості, колористичної узгодженості фарб природи. Цим елементам професійної майстерності учителя образотворчого мистецтва присвячений основний зміст навчально-методичного посібника.

Крім того, на основі вивчення минулого і сучасного досвіду занять з образотворчого мистецтва в цьому посібнику характеризуються багато практичних особливостей живопису на пленері, розкривається зміст завдань і вправ, даються методичні рекомендації.

Зміст пленерної практики складають завдання, в яких передбачено вдосконалення навичок у малюнку пейзажу і його деталей. При цьому особлива увага звертається на композицію навчальних робіт, успішне виконання яких є найважливішою умовою переходу до рішення самостійних творчих завдань.

Навчально-методичний посібник містить словник спеціальних термінів, список рекомендованої літератури, пленерні етюди відомих вітчизняних і зарубіжних художників, зразки студентських робіт, виконаних на пленері, а також запитання для самоконтролю.